

Informacija

o predlogu Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Republike Albanije, Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije u vezi uspostavljanja osnovnih aranžmana i saradnje po pitanju pružanja međusobne logističke podrške, usluga i snabdijevanja u okviru inicijative Jadranske povelje (A5)

Američko-jadransku povelju osnovale su Republika Albanija, Republika Hrvatska, Republika Makedonija i SAD kako bi se pomoglo državama aspirantima da se pridruže NATO-u. Nakon prijema Crne Gore i Bosne i Hercegovine, na sastanku ministara vanjskih poslova 4. decembra 2008. godine, Povelja je proširila svoje djelovanje i promijenila ime u A-5. Na ovaj način ojačana je ideja o regionalnom povezivanju i otvorena mogućnost za uključivanje ostalih država Zapadnog Balkana u rad A-5.

Pored zemalja članica, Republika Srbija i Republika Kosovo imaju status posmatrača, dok Republika Slovenija učestvuje samo po pozivu.

Američko-jadranska povelja se potvrdila kao važan forum i instrument jačanja regionalne saradnje i kanaliziranja evroatlantskih aspiracija zemalja regiona Jugoistočne Evrope. Pored toga aktuelni ciljevi su promovisanje Evroatlantske integracije država Zapadnog Balkana, jačanje i unaprjeđenje regionalne saradnje, odbrambene saradnje i pospješivanje odbrambenih kapaciteta u skladu sa konceptom "pametna odbrana", zajedničko učešće u NATO mirovnim operacijama, promocija saradnje u okviru regionalnih centara za obuku u cilju njihovog maksimalnog eksploatacija, učešće na zajedničkim vježbama u cilju unaprjeđenja interoperabilnosti odbrambenih kapaciteta zemalja članica.

U skladu sa gore navedenim javila se potreba da se izradi Memorandum o razumijevanju, između Ministarstva odbrane Republike Albanije, Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije u vezi uspostavljanja osnovnih aranžmana i saradnje po pitanju pružanja međusobne logističke podrške, usluga i snabdijevanja u okviru inicijative Jadranske povelje (A5), kao pravni osnov.

Memorandum o razumijevanju sa njegovim povezanim Tehničkim i Implementacionim sporazumom će se primjenjivati na vojne snage članica Povelje u operativne i neoperativne svrhe, uključujući sve slučajeve vezane za vježbe i operacije u vrijeme mirnodopskog stanja, kriza i sukoba (npr. humanitarna pomoć, evakuacija i spašavanje) kao i u nepredvidljivim situacijama i hitnim slučajevima.

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

IZMEĐU

MINISTARSTVA ODBRANE REPUBLIKE ALBANIJE

MINISTARSTVA ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE

MINISTARSTVA ODBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

MINISTARSTVA ODBRANE CRNE GORE

I

MINISTARSTVA ODBRANE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE

**U VEZI USPOSTAVLJANJA OSNOVNIH ARANŽMANA I SARADNJE PO
PITANJU PRUŽANJA MEĐUSOBNE LOGISTIČKE PODRŠKE, USLUGA I
SNABDIJEVANJA U OKVIRU INICIJATIVE JADRANSKE POVELJE (A5)**

UVOD

Ministarstvo odbrane Republike Albanije,
Minsitarstvo odbrane Bosne i Hercegovine,
Ministarstvo odbrane Republike Hrvatske,
Ministarstvo odbrane Crne Gore, i
Ministarstvo odbrane Republike Sjeverne Makedonije,
u daljem tekstu „Učesnici“,

PRIZNAJUĆI Povelju o partnerstvu između Hrvatske, Albanije, Makedonije i Sjedinjenih Američkih Država, potpisanu u Tirani, 2. maja 2003. godine,

PRIZNAJUĆI Dodatak Jadranskoj povelji potpisan 2. maja 2003. godine, potpisan u Helsinkiju, 4. decembra 2008. godine,

UZIMAJUĆI U OBZIR odredbe Sporazuma između Strana u Sjevernoatlantskom savezu vezano za status njihovih snaga (NATO SOFA), od 19. juna 1951.godine, i Sporazum između Država članica u Sjevernoatlantskom savezu i drugih Država koje učestvuju u Partnerstvu za mir u vezi sa Statusom njihovih strana, potpisanog u Briselu 19. juna 1995. (PzM SOFA),

U ŽELJI DA uspostave osnovne sporazume za pružanje međusobne logističke podrške, pružanje usluga i snabdijevanja;

Pod pokroviteljstvom Komande Američkih snaga u Evropi (US EUCOM)

Su postigli sljedeće razumijevanje:

ČLAN 1

SVRHA

Svrha ovog Memoranduma o razumijevanju (MoR) je nabavka i transfer logističke podrške, usluga i snabdijevanja. Memorandum uspostavlja osnovne sporazume za pružanje međusobne logističke podrške, usluga i zaliha.

ČLAN 2

PRIMJENLJIVOST

1. Ovaj Memorandum o razumijevanju sa njegovim povezanim Tehničkim i Implementacionim sporazumom se primjenjuje na vojne snage Učesnika za operativne i ne operativne svrhe uključujući sve slučajeve vezano za vježbe i operacije u vrijeme mirnodopskog stanja, kriza i sukoba (npr. humanitarna pomoć, zadaci evakuacije i spašavanja) kao i u nepredvidljivim situacijama i hitnim slučajevima. Ovaj Memorandum o razumijevanju se može primijeniti u kombinovane napore za saradnju, i ne može se primijeniti ako je samo jedan Učesnik uključen u operaciju/aktivnost i ako zahtjev za transfer logističke podrške od drugog Učesnika se ne podudara sa nacionalnim interesom Učesnika koji pruža snabdijevanje.

2. Ovaj Memorandum o razumijevanju nije namijenjen da zamijeni nacionalni zakon Učesnika ili međunarodni zakon, niti je namijenjen da bude u sukobu sa bilo kojim primjenljivim međunarodnim sporazumima koji su na snazi među Učesnicima. U slučaju takvog sukoba, preovlađuju međunarodni zakon i međunarodni sporazumi koji su na snazi između Učesnika. Učesnici će obavijestiti jedni druge u slučaju takvog sukoba.

3. Ovaj Memorandum o razumijevanju se neće primijeniti u okolnostima gdje je odgovarajuće da se zatražena logistička podrška dobije kroz komercijalne izvore, strane vojne kanale za prodaju ili dobijanje te podrške kroz sopstvene lokalne sisteme snabdjevanja Učesnika.

ČLAN 3

DEFINICIJE

U ovom Memorandumu o razumijevanju se primjenjuju sljedeće definicije:

1. **Logistička podrška, usluge i snabdijevanje:** hrana, smještaj, privremeni i prolazni smještaj, prevoz ljudstva i opreme i pratećih usluga, nafta, ulje, maziva, odjeća, usluge komunikacije, medicinska usluga, municija, podrška operacijama baze (manji građevinski incidenti vezano za to), usluge skladištenja, privremeno korišćenje objekata, logistička obuka, zajednički rezervni djelovi i komponenti i usluge popravke i održavanja.

2. **Tehnički sporazum (TS):** povezani sporazum kojim se utvrđuju dodatni detalji, rokovi, uslovi i procedure koje se primjenjuju na pružanje uzajamne logističke podrške,

usluga i snabdjevanja. Tehnički sporazum pruža okvir za izvršenje specifičnih naloga za misiju.

3. **Implementacioni sporazum (IS):** po potrebi, dodatni podređeni sporazum (aranžman) izrađen da se bavi daljim detaljnim odredbama bilo za rutinsku recipročnu podršku ili kada opseg složenosti logističke podrške, usluga i snabdjevanja ili događaja zahtijeva posebne procedure pored onih sadržanih u Tehničkom sporazumu.

4. **Nalog:** kada je u svom pravilnom obliku i potpisan od strane ovlašćenog lica, zahtjev za pružanje posebne logističke podrške, usluga i snabdjevanje ovom Memorandumu o razumijevanju i njegovim podređenim sporazumima.

5. **Učesnik:** potpisnik ovog Memoranduma o razumijevanju.

ČLAN 4

OSNOVNE ODREDBE

1. Svaki Učesnik će uložiti napore, u skladu sa nacionalnim prioritetima i interesima, kako bi zadovoljio zahtjeve ostalih Učesnika za logističku podršku, usluge i snabdjevanje.

2. Transfer logističke podrške, usluga i zaliha biće ostvaren nalogima izdatim i prihvaćenim u skladu sa ovim Memorandumom o razumijevanju i Tehničkim sporazumom. Bez obzira da li je transfer izvršen nalogima pod ovim Memorandumom o razumijevanju i njegovim Tehničkim sporazumom samostalno ili zajedno, dokumenti koji su uzeti zajedno moraju sadržati sve neophodne odredbe za izvršenje transfera.

3. Detalji o ljudstvu koje je ovlašćeno za izdavanje i prihvatanje naloga i za pregovaranje i zaključivanje sporazuma, zajedno sa kontakt osobom će biti obuhvaćeni u Tehničkom sporazumu ovog Memoranduma o razumijevanju.

4. Ništa u ovom Memorandumu o razumijevanju ili bilo kom od njegovih podređenih sporazuma neće služiti kao osnova za povećanu naknadu za logističku podršku, usluge i zalihe ako bi ista bila dostupna besplatno ili po nižoj naplati prema uslovima drugog sporazuma.

5. U transakciji koja uključuje transfer logističke podrške, usluga, zaliha, Učesnik primalac prihvata da takva logistička podrška neće biti prenijeta, bilo privremeno ili trajno, na bilo koji način drugom primaocu osim Oružanim snagama Učesnika primaoca bez prethodnog pismenog pristanka Učesnika snabdjevača.

ČLAN 5

FINANSIJSKE ODREDBE

1. Za nabavku ili transfer logističke podrške, usluga i snabdjevanja koja nije besplatna, Učesnik može pregovarati o uslovima plaćanja, bilo u gotovini ili u naturi, ili plaćanjem ekvivalentne vrijednosti koje će se definisati isključivo u novčanom

smislu. Odredba prema kojoj se mogu desiti različite vrste transfera, kao i detalji o osnovnim principima za određivanje tarifa i finansijskog upravljanja koji se primjenjuju na ove transakcije, navedeni su u Tehničkom sporazumu ovog Memoranduma o razumijevanju.

2. Cijena za transfer logističke podrške, usluga i snabdijevanja biće zasnovana na metodama recipročne naknade. Cijena koju naplaćuje Učesnik snabdjevač neće biti ništa manje povoljnija za Učesnika primaoca od cijene koju Učesnik snabdjevač naplaćuje svojim sopstvenim Oružanim snagama. Podložno posebnom razmatranju između Učesnika, naplaćena cijena može uzeti u obzir razlike zbog rasporeda isporuke, mjesta isporuke i drugih sličnih razmatranja. Nijedan Učesnik neće ostvariti ili zadržati bilo kakav profit od transakcije koja se realizuje. Pružena logistička podrška, usluge i zalihe biće određena kalkulacijom svih relevantnih troškova Učesnika snabdjevača u skladu sa važećim nacionalnim zakonima, propisima i procedurama i odobrenim kroz prethodne konsultacije između Učesnika. Plaćanje će se vršiti u valuti koju je odredio Učesnik snabdjevač.

ČLAN 6

ODŠTETA, POTRAŽIVANJA I OBAVEZE

1. Potraživanja koja proizilaze iz ili u vezi sa izvršenjem ovog Memoranduma o razumijevanju se izmiruju u skladu sa odredbama člana VIII NATO SOFA i PzM SOFA.

2. Potraživanja koja nisu obuhvaćena članom VIII NATO SOFA i PzM SOFA u početku će se Učesnici odreći njih. Potraživanja trećih strana će biti riješena od strane uključenog Učesnika i riješi će se od slučaja do slučaja u skladu sa važećim pravilima međunarodnog prava. U slučajevima u kojima se ne može utvrditi odgovornost jednog od Učesnika, uključeni Učesnici će podjednako podijeliti odgovornost.

3. U slučaju štete prouzrokovane zajedničkoj imovini ili zajedničke imovine Učesnika, gde se trošak naknade štete ne može nadoknaditi od treće strane, te troškove će podjednako snositi Učesnici.

4. Učesnici neće obeštetiti ugovarače od potraživanja treće strane. Međutim, u izuzetnim okolnostima (na primjer rizici koji su nuklearne prirode ili su nepotrebno opasni ili gde je cijena osiguranja previsoka), Učesnici trebaju razmatrati da li da obeštete ugovarače od potraživanja treće strane. Ova odredba, međutim, neće spriječiti Učesnike da dozvole korišćenje intelektualne svojine trećih strana od strane ugovarača i da dodijele finansijsku odgovornost za takvu upotrebu u skladu sa nacionalnim ugovornim zahtjevima.

ČLAN 7

BEZBJEDNOST I ZAŠTITA PODATAKA I POSJETE

1. Sve povjerljive informacije koje se razmjenjuju ili generišu u vezi sa ovim Memorandumom o razumijevanju biće korišćene, prenošene, sačuvane, rukovane i zaštićene u skladu sa važećim zakonima i propisima o nacionalnoj bezbjednosti i

bilateralnim sporazumima o razmjeni i zaštiti povjerljivih informacija zaključenim između Učesnika.

2. Povjerljive informacija će se transferiti samo putem vladinih kanala ili putem kanala odobrenih od strane ovlašćenih bezbjednosnih organa Učesnika. Takve informacije će nositi klasifikacije i označavati zemlju porijekla. Najviši nivo bezbjednosne klasifikacije informacija koji se mogu razmjenivati u okviru ovog Memoranduma o razumijevanju je INTERNO.

3. Svaki Učesnik će preduzeti sve zakonske korake koji su mu dostupni kako bi osigurao da informacije date ili generisane u skladu sa ovim Memorandumom o razumijevanju budu zaštićene od daljeg otkrivanja osim ako drugi Učesnici ne pristanu na takvo otkrivanje. Shodno tome, svaki Učesnik će osigurati da:

- a. Primaoci neće davati povjerljive informacije nijednoj vladinoj ili nacionalnoj organizaciji ili drugom subjektu treće strane bez prethodne pisane saglasnosti izvornog Učesnika.
- b. Primaoci neće koristiti povjerljive informacije u druge svrhe osim onih predviđenih ovim Memorandumom o razumijevanju.
- c. Primalac će se pridržavati svih ograničenja distribucije i pristupa informacijama koje su obezbjeđene u okviru ovog Memoranduma.

4. Učesnici će istražiti sve slučajeve za koje je poznato ili za koje postoji osnova za sumnju da su povjerljive informacije koje su date ili generisane u skladu sa ovim Memorandumom o razumijevanju izgubljene ili otkrivene neovlašćenim licima. Svaki Učesnik će odmah i u potpunosti obavijestiti druge Učesnike o detaljima svih takvih događaja, kao i o konačnim rezultatima istrage i korektivnim mjerama preduzetim da bi se spriječilo ponavljanje.

5. Sve povjerljive informacije koje se razmjenjuju ili generišu u skladu sa ovim Memorandumom o razumijevanju će i dalje biti zaštićene u slučaju povlačenja bilo kog Učesnika ili nakon raskida Memoranduma o razumijevanju.

6. Svo ljudstvo koje posjećuje objekte će se pridržavati bezbjednosnih propisa Učesnika domaćina. Sve informacije koje se otkrivaju ili stave na raspolaganje posjetiocima će se tretirati kao dostavljene Učesniku koji sponzoriše ljudstvo koje posjećuje i biće podložne odredbama ovog Memoranduma o razumijevanju.

7. Zahtjevi za posjete od strane ljudstva jednog Učesnika objektu Učesnika domaćina će biti koordinisani putem zvaničnih kanala i biće u skladu sa utvrđenim procedurama posjete Učesnika domaćina. Spiskovi ljudstva svakog Učesnika koje stalno ima potrebu da posjećuje objekte Učesnika domaćina će biti dostavljeni zvaničnim kanalima u skladu sa Procedurama stalnih međunarodnih posjeta.

ČLAN 8

RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Svaki spor u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog Memoranduma o razumijevanju ili podređenih Tehničkih sporazuma i Impemetacionih sporazuma, će biti riješen između Učesnika na najnižem mogućem nivou i neće biti upućen nijednom nacionalnom ili međunarodnom sudu ili trećoj strani na rješavanje.
2. Na zahtjev jednog Učesnika, gdje spor uključuju treću stranu, ostali Učesnici će uložiti napore da postignu sporazumno rješenje spora.

ČLAN 9

STUPANJE NA SNAGU, TRAJANJE I PRESTANAK VAŽENJA

1. Ovaj Memorandum o razumijevanju stupa na snagu nakon što ga potpišu svi Učesnici i ostaće na snazi dok se ne raskine.
2. Svaki Učesnik može da se povuče iz ovog Memoranduma o razumijevanju tako što će 6 (šest) mjeseci unaprijed pismeno obavijestiti druge Učesnike. Za tog Učesnika, Memorandum o razumijevanju se prekida istekom tog perioda.
3. Ovaj Memorandum o razumijevanju može biti raskinut u slučaju obostranog pismenog pristanka Učesnika.
4. U slučaju povlačenja ili raskida iz stava 2. i 3. ovog Člana:
  - a. Odredbe Članova 5, 6 i 8 ostaju na snazi dok se ne riješe sva neizmirena plaćanja, potraživanja i sporovi; i
  - b. Odredbe Člana 7 ostaju na snazi sve dok sve (povjerljive) informacije i materijal ne budu vraćeni izvornom Učesniku ili unište.

ČLAN 10

RAČUNOVODSTVO I REVIZIJA

Svaki Učesnik je odgovoran za kontrolu interne revizije svih troškova koje je odobrio u ime drugih Učesnika u vezi sa pružanjem logističke podrške, usluga i snabdijevanja. Svi izvještaji će biti stavljeni na raspolaganje drugim zainteresovanim Učesnicima.

ČLAN 11

IZMJENE I DOPUNE

Ovaj Memorandum o razumijevanju može biti izmijenjen u bilo kom trenutku uz obostranu pismenu saglasnost Učesnika. Izmjene i dopune stupaju na snagu u skladu sa odredbom Člana 9. stav 1. ovog Memoranduma o razumijevanju.

ČLAN 12
JEZIK I POTPIS

Ovaj Memorandum o razumijevanju je potpisan u pet originala na engleskom jeziku. Primjerak ovog Memoranduma o razumijevanju će takođe biti dostavljen US EUCOM-u zbog njihove evidencije.

Službeni jezik, pisani i usmeni, koji će se koristiti u izvršenju Memoranduma o razumijevanju će biti engleski.

Ovaj Memorandum o razumijevanju se sastoji od Uvoda i 12 Članova.

ZA MINISTARSTVO ODBRANE REPUBLIKE ALBANIJE

Potpis:

Čin, ime i prezime:

Dužnost:

Mjesto i datum:

ZA MINISTARSTVO ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE

Potpis:

Čin, ime i prezime:

Dužnost:

Mjesto i datum:

ZA MINISTARSTVO ODBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Potpis:

Čin, ime i prezime:

Dužnost:

Mjesto i datum:

ZA MINISTARSTVO ODBRANE CRNE GORE

Potpis:

Čin, ime i prezime: pukovnik Velimir Obradović

Dužnost: načelnik Odjeljenja za logistiku (J-4), Generalštab Vojske Crne Gore

Mjesto i datum:

ZA MINISTARSTVO ODBRANE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE

Potpis:

Čin, ime i prezime:

Dužnost:

Mjesto i datum:

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

BETWEEN

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF ALBANIA**

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF CROATIA**

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF MONTENEGRO**

AND

**THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA**

**REGARDING THE ESTABLISHMENT OF AND COOPERATION ON BASIC
ARRANGEMENTS FOR THE PROVISION OF MUTUAL LOGISTICS SUPPORT,
SERVICES AND SUPPLIES WITHIN THE FRAMEWORK OF THE ADRIATIC
CHARTER (A5) INITIATIVE**

INTRODUCTION

The Ministry of Defence of the Republic of Albania,
the Ministry of Defence of Bosnia and Herzegovina ,
the Ministry of Defence of the Republic of Croatia,
the Ministry of Defence of Montenegro,
and the Ministry of Defence of the Republic of North Macedonia,

Hereinafter referred to as the “Participants”,

ACKNOWLEDGING the Charter of Partnership among Croatia, Albania, Macedonia and the United States signed in Tirana, on 2 May 2003,

ACKNOWLEDGING an Addendum to the Adriatic Charter signed May 2, 2003, signed in Helsinki, on 4 December 2008,

HAVING REGARD TO the provisions of the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces (NATO SOFA), dated 19 June 1951, and the Agreement among the State Parties of the North Atlantic Treaty and the other States participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces, done at Brussels on 19 June 1995 (PfP SOFA),

DESIRING TO establish basic arrangements for the provision of mutual logistics support, services, and supplies;

Under the auspices of the United States European Command (US EUCOM)

Have reached the following understanding:

SECTION 1

PURPOSE

The purpose of this Memorandum of Understanding (MOU) is the acquisition and transfer of logistics support, services and supplies. It establishes basic arrangements for the provision of mutual logistics support, services and supplies.

SECTION 2

APPLICABILITY

1. This MOU with its subordinate Technical and Implementing Arrangements applies to the military forces of the Participants for both operational and non-operational purposes including all cases related to exercises and operations in peace, crisis and conflict (e.g. humanitarian assistance, evacuation and rescue tasks) as well as unforeseen contingencies and emergencies. This MOU may be applied for combined and cooperative efforts and it cannot be applied if only one Participant is involved in an operation/activity and if a request for the transfer of logistics support from the other Participant does not coincide with the supplying Participant's national interest.
2. This MOU is not intended to supersede national law of the Participants or international law, nor is it intended to be in conflict with any applicable international agreements in force among the Participants. In the event of such a conflict, national law, international law and international agreements in force among the Participants will prevail. The Participants will notify each other in case of such a conflict.
3. This MOU will not apply in circumstances where it would be more appropriate to obtain the required logistics support through commercial resources, foreign military sales channels or the receiving Participant's own local supplies systems.

SECTION 3

DEFINITIONS

The following definitions apply to this MOU:

1. **Logistics support, services and supplies:** food, billeting, temporary and transient accommodations, transportation of personnel and equipment and related services, petroleum, oils, lubricants, clothing, communication services, medical services, ammunition, base operations support (and minor construction incident thereto), storage services, temporary use of facilities, logistics training, common spare parts and components, and repair and maintenance services.

2. **Technical Arrangement (TA):** the subordinate arrangement setting out the additional details, terms, conditions and procedures that apply to the provision of mutual logistics support, services and supplies. TA provides the framework for the execution of mission specific orders.
3. **Implementing Arrangement (IA):** as required, additional subordinate arrangement developed to address further detailed provisions for either routine reciprocal support or where the range or complexity of the logistics support, supplies, services or events, requires specific procedures over and above those contained in the TA.
4. **Order:** when in its proper form and signed by an authorized official, a request for the provision of specific logistics support, services and supplies to this MOU and its subordinate arrangements.
5. **Participant:** a signatory to this MOU.

SECTION 4

BASIC PROVISIONS

1. Each Participant will use its best efforts, consistent with national priorities and interests, in order to satisfy the requests of the other Participants for logistics support, services and supplies.
2. Transfer of logistics support, services and supplies will be accomplished by orders issued and accepted under this MOU, with its TA. Whether the transfer is accomplished by orders under this MOU and its TA alone or in conjunction, the documents taken together must set forth all the necessary provisions to carry out the transfer.
3. Details of personnel authorized to issue and accept orders and to negotiate and conclude IAs, with Points of Contact (POC) will be included in the TA to this MOU.
4. Nothing in this MOU or any of its subordinate arrangements will serve as a basis for an increased charge for logistics support, services and supplies if same would be available without charge or at a lesser charge under the terms of another agreement or arrangement.
5. In transactions involving the transfer of logistics support, services and supplies the receiving Participant accepts that such logistics support, services and supplies will not be re-transferred, either temporarily or permanently, by any means to any other recipient besides the armed forces of the receiving Participant without the prior written consent of the supplying Participant.

SECTION 5

FINANCIAL PROVISIONS

1. For the procurement or transfer of logistics support, services and supplies not supplied free of charge, the Participants may negotiate the terms of payment, either in cash or in kind or by equivalent value payment to be defined solely in monetary terms. The provision under which the various types of transfer may occur, as well as the details of the basic principles for setting tariffs and for financial management applicable to these transactions, are specified in the TA to this MOU.
2. The pricing for the transfer of logistics support, services and supplies will be based on reciprocal charging methods. The price charged by the supplying Participant will be no less favorable for the receiving Participant than the price charged by the supplying Participant to its own forces. Subject to special consideration between Participants the price charged may take into account differentials due to delivery schedules, points of delivery and other similar considerations. Neither Participant will make or retain any profit from the transaction being settled. Logistics support, services and supplies provided will be determined by the supplying Participant's calculation of all relevant costs in accordance with applicable national laws, regulations and procedures and as approved thorough prior consultation between the Participants. Payment will be made in the currency specified by the supplying Participant.

SECTION 6

INDEMNIFICATION, CLAIMS AND LIABILITIES

1. Claims arising out of or in connection with the execution of this MOU will be dealt with in accordance with the provisions of Article VIII of the NATO SOFA and PfP SOFA.
2. Claims not covered by Article VIII of NATO SOFA and PfP SOFA will be initially waived between the Participants. Third party claims will be dealt by the Participant involved and settled on a case by case basis in accordance with applicable rules of international law. In cases in which the responsibility of one of the Participants cannot be established, Participants involved will equally share the responsibility.
3. In the case of damage caused to or by the common property of the Participants, where the cost of compensation such damage is not recoverable from a third party, such cost will be borne equally by the Participants.
4. The Participants will not indemnify contractors against third party liability claims. However, in exceptional circumstances (e.g. risks which are nuclear in nature or unduly hazardous, or where the cost of insurance is excessively high), Participants should consider whether to indemnify contractors against third party liability claims. This provision will not, however, preclude Participants from authorizing use by contractors of third party Intellectual Property and allocating financial responsibility for such use in accordance with national contracting requirements.

SECTION 7

SECURITY AND PROTECTION OF INFORMATION AND VISITS

1. All classified information exchanged or generated in connection with this MOU will be used, transmitted, stored, handled and safeguarded in accordance with the Participants applicable national security laws and regulations and bilateral agreements on exchange and protection of classified information concluded between the Participants.
2. Classified information will be transferred only through Government-to-Government channels or through channels approved by the Designated Security Authorities (DSAs) of the Participants. Such information will bear the level of classification and denote the country of origin. The highest security classification level of information that may be exchanged under this MOU is RESTRICTED.
3. Each Participant will take all lawful steps available to it to ensure that information provided or generated pursuant to this MOU is protected from further disclosure unless other Participants consent to such disclosure. Accordingly, each Participant will ensure that:
  - a. The recipients will not release the classified information to any government, national organization or other entity of a third party without the prior written consent of the originating Participant.
  - b. The recipients will not use the classified information for purposes other than those provided for in this MOU.
  - c. The recipient will comply with any distribution and access restrictions on information that is provided under this MOU.
4. The Participants will investigate all cases in which it is known or where there are grounds for suspecting that classified information provided or generated pursuant to this MOU has been lost or disclosed to unauthorized persons. Each Participant will promptly and fully inform other Participants of the details of any such occurrences, and of the final results of the investigation and of the corrective action taken to preclude recurrences.
5. All classified information exchanged or generated under this MOU will continue to be protected in the event of withdrawal of any Participant or upon termination of the MOU.
6. All visiting personnel will comply with security regulations of the host Participant. Any information disclosed or made available to visitors will be treated as supplied to the Participant sponsoring the visiting personnel, and will be subject to the provisions of this MOU.
7. Requests for visits by personnel of one Participant to a facility of the host Participant will be coordinated through official channels, and will conform to the established visit procedures of the host Participant. Lists of personnel of each Participant required to visit, on a continuing basis, the facilities of the host Participant

will be submitted through official channels in accordance with Recurring International Visit Procedures.

SECTION 8 SETTLEMENT OF DISPUTES

1. Any dispute regarding the interpretation or application of this MOU, or the subordinate TAs and IAs, will be resolved between the Participants at the lowest possible level and will not be referred to any national or international tribunal or third party for settlement.

2. At the request of one Participant, the other Participants will use their best efforts to effect an amicable settlement of a dispute, where the dispute involves a third party.

SECTION 9 ENTRY INTO EFFECT, DURATION AND TERMINATION

1. This MOU will enter into effect upon signature by all Participants and will remain in effect until terminated.

2. Any Participant may withdraw from this MOU by giving 6 (six) months prior written notice to the other Participants. For that Participant, MOU is terminated by expiring of that period.

3. This MOU may be terminated in case of mutual written consent of the Participants.

4. In the event of withdrawal or termination as stipulated in Paragraph 2 and Paragraph 3 of this Section:

- a. The provisions of Sections 5, 6 and 8 will remain in effect until all outstanding payments, claims and disputes are settled; and
- b. The provisions of Section 7 will remain in effect until all (classified) information and material is either returned to the originating Participant or destroyed.

SECTION 10 ACCOUNTING AND AUDITING

Each Participant will be responsible for the internal audit scrutiny of all expenditures authorized by them on behalf of the other Participants in respect of the provision of logistics support, services and supplies. Any reports will be made available to the other concerned Participants.

SECTION 11
AMENDMENTS

This MOU may be amended at any time by the mutual written consent of the Participants. Amendments will come into effect in accordance with the provision of Section 9 Paragraph 1 of this MOU.

SECTION 12
LANGUAGE AND SIGNATURE

This MOU is signed in five originals in the English language.

A copy of this MOU will also be distributed to the US EUCOM for their records. The official language, both written and oral, to be used in the execution of the MOU will be English.

This MOU is composed of the Introduction and 12 Sections.

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF ALBANIA

Signature:

Rank and name:

Appointment:

Place and date:

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Signature:

Rank and name:

Appointment:

Place and date:

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF CROATIA

Signature:

Rank and name:

Appointment:

Place and date:

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF MONTENEGRO

Signature:

Rank and name: Colonel Velimir Obradović

Appointment: Head of Logistics Department (J-4), General Staff of Armed Forces of Montenegro

Place and date:

FOR THE MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Signature:

Rank and name:

Appointment:

Place and date: